

FP9

9.-klasseprøven

DANSK

**LÆSNING OG
RETSKRIVNING**

(dansk sprog og
sprogbrug)

**LÆSNING
OPGAVER**

Maj 2016

Opgaver

Elevens uni-login:

Skolens navn:

Tilsynsførendes underskrift:

Læseprøven består af følgende tekster:

Tekst 1: *Så meget får børn i lommepenge* (artikel)

Tekst 2: *Frøkongen* (eventyr)

Tekst 3: *Elefanter på dybfrost* (artikel)

Tekst 4: *En på hovedet* (novelle)

Tekst 5: *I tvinger os ud i projektørlyset* (kommentar)

Teksten findes i opgavehæftet.

Tekst 1

I artiklen *Så meget får børn i lommepenge*, skal du så hurtigt som muligt finde svar på nogle opgaver. Du skal altså kun læse, hvad der er nødvendigt for at svare på disse opgaver. Sæt kryds ud for de rigtige svar. Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

1.1 Forældre bør udbetale lommepenge, fordi børn

- bør have lov til at bruge penge
- ikke bør være økonomisk bevidste
- så bliver økonomisk bevidste
- ikke behøver at spare op

1.2 Las Olsen mener, at nogle unge kommer galt afsted, fordi de

- tidligt får penge mellem hænderne
- tidligt flytter hjemmefra
- bruger flere penge, end de har
- ikke får et fast arbejde

1.3 Hvad mener Birgit Bruun om at kæde lommepenge sammen med pligter?

- Det bør man gøre med ældre børn
- Det bør man gøre med yngre børn
- De to ting bør altid sammenkædes
- De to ting bør ikke sammenkædes

1.4 Børn på 9 år får i gennemsnit

- 29 kr. i lommepenge om ugen
- 36 kr. i lommepenge om ugen
- 47 kr. i lommepenge om ugen
- 69 kr. i lommepenge om ugen

1.5 Hvor mange 15-årige får ikke lommepenge?

- 13 %
- 19 %
- 23 %
- 42 %

1.6 Eksperterne mener, at lommepenge skal fastsættes efter

- barnets pligter og ønsker
- barnets pligter og familiens økonomi
- barnets ønsker og behov
- barnets alder og behov

1.7 Et godt råd kan være, at ud over lommepengene kan børn tjene penge ved

- at sælge gammelt legetøj
- at passe mindre søskende
- at påtage sig særlige ekstra opgaver
- at få gode karakterer

1.8 Børn bør have så mange lommepenge, at de

- kan spare op til noget, de ønsker sig
- kan betale for deres kammerater
- selv kan holde sig med tøj og slik
- selv kan betale for fødselsdagsgaver

1.9 Børn skal lære, at ting koster penge for ikke at

- havne i en luksusfælde
- blive kriminelle
- blive arbejdsløse
- miste troværdigheden

1.10 Hvilken overskrift kunne også passe til artiklen?

- Lommepenge er en god ide
- Børn får for mange lommepenge
- Lommepenge er roden til alt ondt
- Børn bør ikke have lommepenge

Tekst 2

Læs eventyret *Frøkongen*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

2.1 Prinsessens bedste legetøj er en

- spilledåse af sølv
- bold af guld
- frø af guld
- gyngestol af sølv

2.2 Frøen lover at hjælpe prinsessen, hvis hun

- rejser bort med den
- gifter sig med den
- giver den sin kostbare guldkrone
- vil være dens ven og legekammerat

2.3 Efter at frøen har hentet prinsessens bold,

- kaster hun den efter frøen
- kysser hun frøen på munden
- skynder hun sig væk fra frøen
- kalder hun på sin far, kongen

2.4 Da frøen dagen efter vil besøge prinsessen,

- bliver hun bange og smækker døren i
- inviterer hun den med op på sit værelse
- får hun kongens vagter til at jage den væk
- spørger hun kongen, om den må spise med

2.5 Kongen forlanger, at prinsessen

- straks sender frøen bort
- holder, hvad hun har lovet
- gifter sig med frøen
- giver frøen sin guldbold

2.6 Efter at frøen har spist,

- inviterer kongen den med til et stort bal på slottet
- spørger den prinsessen, om de skal lege med guldbolden
- vil den sove sammen med prinsessen
- spørger prinsessen, om den nu er tilfreds

2.7 Frøen bliver forvandlet til en kongesøn, da

- prinsessen har kysset den tre gange
- den får lov til at sove i prinsessens rene, fine seng
- kongens vagter har slået den onde heks ihjel
- prinsessen har kastet den mod væggen

2.8 Kongesønnens tjener, Henrik,

- er glad, fordi heksens forbandelse nu er brudt
- bliver ked af det, fordi kongesønnen skal giftes
- bliver vred over, at prinsessen har behandlet frøen dårligt
- er ulykkelig, fordi heksen har lagt jernbånd om hans hjerte

2.9 Eventyret handler om en

- frø, der vil vinde prinsessen og det halve kongerige
- prinsesse, der får hjælp af en forhekset kongesøn
- konge, der gerne vil have sin datter gift med en prins
- kongesøn, der bryder sine løfter til en prinsesse

2.10 Eventyret drejer sig om

- magt og pengebegær
- ordholdenhed og troskab
- mod og viljestyrke
- nød og fattigdom

Tekst 3

Læs artiklen *Elefanter på dybfrost*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

3.1 Mammutkalven Khroma er opkaldt efter

- en by
- et bjerg
- en flod
- en sø

3.2 Den uldhårede mammut uddøde først i

- Europa og derefter i Sibirien
- Nordamerika og derefter i Europa
- Europa og derefter i Nordamerika
- Sibirien og derefter i Europa

3.3 Sibirien er på størrelse med

- Grønland
- Australien
- Island
- Europa

3.4 Mammutbabyen mangler en stor del af hovedet og snablen, fordi begge dele blev

- ødelagt under udgravningerne
- skyllet væk af smeltevandet
- opløst af de mange år i jorden
- ædt af vilde dyr og rovfugle

3.5 Mammutterne er uddøde, fordi

- klimaet på jorden ændrede sig
- de var et yndet jagtbytte for mennesker
- de frøs ihjel under den sidste istid
- smeltevand fra floderne skyllede dem bort

3.6 Den første mammut, man har fundet,

- er meget lille og ligner en flad elefant
- har tre meter lange stødtænder
- er velbevaret med hår, øjne og ører
- er blevet dræbt af istidsjægere

3.7 En løgnehistorie fortæller, at

- istidsjægere nedlagde mammutter og brugte alle dele af dyret
- mammutskind og knogler blev brugt til telte
- der blev serveret mammutkød ved en forskerkongres
- mennesker har spist mammutkød, som de har fundet i permafrostlaget

3.8 Direktør Christian Köberl mener, at

- man ikke bør forsøge at genskabe mammutten
- man på et tidspunkt skal lave en klon af mammutten
- det er umuligt at lave en klon af en mammut
- klonede mammutter vil kunne leve i fx Sibirien

3.9 Artiklen handler især om

- forhistoriske menneskers brug af mammutterne
- en ekspedition, som leder efter mammutter i Sibirien
- forskellige fund af mammutter gennem tiden
- klimaforandringer i områder med permafrost

3.10 Af artiklen fremgår det, at

- forskere først for nylig har fået interesse for mammutter
- mammutter med jævne mellemrum angreb istidsjægerne
- mammutterne uddøde som følge af et stort meteornedslag
- den første hele voksne mammut blev fundet for over 200 år siden

Tekst 4

Læs novellen *En på hovedet*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

4.1 Novellen foregår

- over en weekend
- over flere år
- i løbet af et par måneder
- i løbet af en uge

4.2 Viktors far har slået Viktor

- en enkelt gang
- de sidste par dage
- mange gange
- den sidste uge

4.3 Hvorfor slår faren Viktor anden gang?

- Fordi Viktor kommer for sent hjem
- Fordi Viktor spytter på gulvet
- Fordi Viktor taler dårligt om sin mor
- Fordi Viktor siger, han vil gå til politiet

4.4 Da Viktors mor levede,

- slog Viktors far ham ikke
- slog hun med knytnæve
- lod hun faren slå Viktor
- fik hun altid stoppet faren

4.5 Hvordan reagerer Clara på Viktors forklaring om bordet?

- Hun synes, det lyder rimeligt
- Hun tror ikke på forklaringen
- Hun bliver meget vred på Viktor
- Hun nægter at tale med Viktor

4.6 Hvorfor inviterer Viktors far ham på pizza?

- Han kan ikke lave mad
- Han har dårlig samvittighed
- Han har lovet Viktor det
- Han vil gerne møde Clara

4.7 Hvorfor har Viktor en sportstaske med fredag morgen?

- Han skal have gymnastik i skolen den dag
- Han tror ikke, han kommer hjem foreløbig
- Han har pakket nogle ting i tasken til sin far
- Han har samlet nogle beviser til politiet

4.8 Da Viktor sidder på politistationen og venter, er han

- nervøs
- fuld
- søvnig
- lettet

4.9 Novellen handler om

- en drengs oplevelser
- en fars bekendelser
- en vild fest på skolen
- et dødsfald i familien

4.10 Novellen drejer sig om

- vold og magtmisbrug
- tilgivelse og forsoning
- løgn og alkoholisme
- fortielser og venskab

Læs kommentaren *I tvinger os ud i projektørlyset*, og sæt kryds foran det ord eller udtryk i parenteserne, som passer bedst i sammenhængen. Se hvordan i eksemplet i første afsnit.

I tvinger os ud i projektørlyset

Af Per Michael Jespersen

”Vi (ældre, gamle, unge, børn) bliver anklaget for at være selviscenesættende narcissister. Men kritikerne overser, at vi bliver presset ud i projektørlyset af omgivelserne, som kræver af os, at vi skal hævde os selv,” siger den 29-årige forsker Mathias Herup Nielsen.

»Din generation er jo projektørliderlig!«

Sådan faldt en bemærkning fra en mand, som den 29-årige forsker Mathias Herup Nielsen mødte på bodegaen Guldfasanen på Frederiksberg, da han var i byen med vennerne. Da Mathias Herup gik, sagde manden: »Nu skal du vel hjem og (se, skrive, læse, gemme) på Facebook, at du har snakket med sådan en gammel stodder som mig. Hjem og drive din egen personlige virksomhed videre«.

» Manden satte mange tanker i gang hos mig. På den ene side ramte han fuldstændig plet - vi er på mange måder en generation af navlebeskuende narcissister og små virksomheder.

Men på et altafgørende punkt tager han og de mange kritikere fejl. De antager, at ungdommens eksponeringstrang kommer indefra. At vi unge nærmest er projektørliderlige. Men det passer (godt, ikke, selvfølgelig, måske). Pointen er, at vi bliver presset ud i projektørlyset af tidsånden. Vi er nødt til at hævde os selv for at kunne klare os. Det forventer omgivelserne«.

Sådan siger Mathias Herup Nielsen, som i dag er samfundsforsker og i gang med en ph.d. på Aalborg Universitet.

Den store ahaoplevelse fik Mathias Herup, da han var på et udslyningskursus på universitetet.

Her mødte han sammen med en gruppe andre studerende en kvindelig erhvervs-konsulent i 30'erne, der skulle hjælpe de nye kandidater.

» Hun var overdrevet frisk. Hun klappede stavelserne i sit navn, da hun præsenterede sig. Og budskabet var (uklart, entydigt, pinligt, tvetydigt):

Hvis vi skulle have et job, så skulle vi synliggøre os selv. Hun knipsede og pegede med strakt arm, hver gang hun sagde noget. En person på forreste række fik beskeden: »Hvis du har løbet maraton, så vis det«. En anden fik

budskabet: »Hvis du kan spille guitar, eller er god til at ro, så fortæl det. Synliggør det, så alle kan se det«. Og hun sendte en klar ordre til os alle: »Gå hjem og kom på LinkedIn«. Det gjorde jeg så. Og lavede en hjemmeside«.

Men du kunne jo også have ladet være?

»Men så ville chancerne for at blive afsat være væsentlig (forbedret, større, ringere, vigtigere).

Erhvervskonsulenten havde jo ret. Hun var tidsånden! Hendes stemme har jeg mødt mange gange siden i form af jobkonsulenter, coaches og venner med succes. Jeg bryder mig personligt ikke om at stille mig op på scenen. Det ligger ikke til min natur. Det introverte er blevet noget, som skal kureres, marchorden er klar: Nu tager du din allerpæneste jakke på, og så (hvisker, stammer, mumler, råber) du: Her er jeg! Som ung er man nødt til at bruge en vis procentdel af sin tid på selveksponering. Det er et vilkår«.

Vi klynker ikke

Mathias Herup oplevede først og fremmest sin egen generations vilkår, da han blev færdig med sin uddannelse som cand.scient.adm. fra RUC.

»Jeg mærkede presset, da jeg kom ud på et kriseramte arbejdsmarked og skulle kæmpe mod jævnaldrende om at få et af de få job. Det mindede mig om det udskillelsesløb, der foregår i realityshow på tv som 'Paradise Hotel' og 'Big Brother'. Vinder jeg et job? Eller dropper jeg ud som taber? Det var et pres at se på andre fra sin generation som (medløbere, kammerater, partnere, konkurrenter)«.

Er I ikke bare en forkælet generation, der har taget det for givet, at der ville være job og opgangskonjunktur til jer hele livet?

»Det er rigtigt, at arbejdsmarkedet også har været presset for andre generationer. Men der

er sket et markant skred. Dengang blev arbejds-løshed i højere grad set som noget, der var samfundets skyld, og den arbejdsløse som en, der (med rette, uforskyldt, selvforskyldt, helt fortjent) var ramt af problemer. Men sådan er det ikke i 2013. Her lyder fortællingen, at den enkelte selv er ansvarlig for at forfatte sin per-sonlige biografi. Den enkelte bærer selv ansvaret for sin succes og fiasko«.

Vær omstillingsparat

Ifølge Mathias Herup er (rastløs, utålmodig, fastlåst, initiativrig) det værste, man kan være i dag. »Jeg har skrevet speciale om management-tænkningen i den offentlige sektor, og her er præmissen, at det er skidt for mennesket at blive i det samme job i for lang tid. Der er ingen sikkerhed i at blive, hvor man er lige nu; sikkerhed bliver i stedet et spørgsmål om at løsgøre, så man bliver let som en fjer og hele tiden kan rykke videre. Man skal ud i det udfordrende, foranderlige og udviklende arbejde, hvor man hele tiden kommer videre til noget nyt og nye mennesker«.

Det er gået grassat?

»Ja, det synes jeg. Jeg kommer fra et hjem, hvor der blev lagt stor vægt på tryghed, langsigtet, værdien af at vide, hvad morgenda-gen bringer. Så oplevede jeg, da jeg tog fra Fyn til København, at der blev skudt på den der opfattelse. De nye plusord, som vælter ned over min generation er: Selvudvikling. Omstillings-parathed. Forandring.

Jeg hørte på et tidspunkt en konsulent prædike over for et hold af arbejdsløse, at han og konen hver anden uge byttede plads hjemme ved spisebordet. For ikke at gro fast. Der er en frygt for stilstand«.

Netværksgeneration

Men I er jo også en generation, der lægger vægt på grupper, netværk og det sociale?

»Ja, netværk er (ligegyldige, overflødige, vigtige, begrænsende) for os. Derfor er 'navlebeskuende' også et helt forkert ord for vores generation. Netværkslogikken betyder, at man er i netværket i en kort periode, hvor man lukrerer på hinandens kompetencer, og når der ikke er mere næring at suge, er det tid til at komme videre. Som når en deltager i 'Paradise Hotel' spiller spillet og følelseskoldt knalder en af de andre deltagere, fordi han på kort sigt har brug for hendes opbakning. Der er ingen varige bånd. Når der ikke er mere vinding, skal man bare videre til den næste«.

Er det et samfundsproblem?

»Ja, vi (styrker, mister, udvikler, opdager) solidariteten, i ordets egentlige forstand, hvor det handler om at sætte sig selv i parentes og tænke på fællesskabet. Vi risikerer at tabe de varige bånd til andre, som man ikke har af instrumentelle og selvoptimerende årsager. Det, der er tilbage, er kynisme og et fattigere liv.«

Politiken, 28. september 2013

**MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET